

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. VII. Quomodo ad voluntarium se habeat Ignorantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

re liberum, crescente voluntario, seu inclinatione in unam partem.

Ad confirm. dist. antec. Concupiscentia minuit cognitionem rationum retrahentium, conc. antec. allicientium, neg. antec. & conf. Concupiscentia facit, ut vivacius represententur motiva allicientia, e.g. voluptas in comestione carnis prohibita: & sic auget inclinationem, seu voluntarietatem: motiva autem retrahentia e.g. ratio offensæ Divinæ, turpitudine, brevitatis, vel caducitas voluptatis &c. facit, ut obscurius represententur: & sic minuit renitentiam, atque etiam libertatem: quamvis has rationes non omnino abscondat; alias omnino tolleretur libertatem. Hoc tamen concedo, actum peccaminosum secundum rationes, seu formalitates obscurius propositas, esse minus voluntarium; nam ratio, vel formalitas offensæ DEI &c. non est ita voluntaria in dicta comestione, quam ratio, vel formalitas voluptatis. Imò, si aliqua talis ratio, formalitas, aut prædicatum, omnino invincibiliter ignoretur, etiam omnino est involuntaria. Ex quo sequitur, quod concupiscentia causet aliquando involuntarium secundum quid, saltem juxta explicationem datam num. 48.

§1. Ob. 3. Potest quis rem concupiscere ex aliquo motivo, timere ex alio: ergo etiam agere involuntariè: ergo potest concupiscentia causare involuntarium. Confirm. Potest quis agere ex metu, & concupiscentia simul: sed tunc agit voluntariè, & involuntariè: ergo. Resp. neg. conseq. si enim vincat concupiscentia (alias enim non ageret) tunc vincitur motivum metus, & non curatur, nec facit rem, aut actionem secundum se nolitam, nec agentem tristitem &c. sed ad summum aliquo modo retundit intensionem voluntarii: hoc autem non est facere involuntarium strictè in significatione exposita num. 47. & 48. sic etiam, non quæcunque motio in oppositum, facit strictè involuntarium; alias quilibet actus liber esset involuntarius, itemque omnis actus supernaturalis, qui cum difficultate elicitur. Ad confirm. Vel metus retrahit, dum concupiscentia atrahit, & jam responsum est, ut patet consideranti: vel etiam metus impellit ad actum, & neg. mi. non enim omnis metus reddit involuntarium ex num. 45. & nullo modo iste; quia causa metus nullo modo est nolita. Sic latro imperans sitienti, ut bibat vinum bonum, ac sanum, non reddit potum involuntarium.

§2. Ob. 4. S. Thomas 2. 2. q. 77. a. 6. in corp. ait. Passio minuit peccatum, in quantum minuit voluntarium: ergo concupiscentia, quæ est maxime passio, minuit voluntarium. Confirm. Concupiscentia non est principium intrinsecum, sed est passio extrinseca voluntatis: ergo non potest augere voluntarium. Resp. dist. ant. & S. Thomas intelligit voluntarium in specie, seu liberum, conc. antec. intelligit voluntarium in genere, neg. ant. & conseq. Cum S. Thomas citatus n. 47. expressè dicat, concupiscentiam magis facere voluntarium, utique hæc non intelligit idem voluntarium, ne sibi manifestè contradicat. Accedit, quod S. Doctor non sit inusitatum, per voluntarium intelligere liberum ex n. 19. Rursus ibidem dicit, in tantum actum aliquem esse peccatum, in quantum est volun-

tarius: quod falsum esset, nisi per voluntarium intelligeretur liberum; nam ad peccatum requiritur non quæcunque voluntarietas, sed libera: ergo de ista est sermo S. Doctori.

Ad confir. neg. antec. Per principium extrinsecum hic intelligitur illud, quod non tantum est distinctum à voluntate, sed vim, & violentiam, ei infert ab extrinseco; nam, licet à voluntate distinctum sit, si tamen eam moveat, propositis talibus motivis, quibus illa ita excitatur, ut ex inclinatione sua intrinseca, & motu, ut ita dicam, proprio, assentiat, censetur principium movere sufficienter ab intrinseco: & sic juxta Suarez in 1. 2. tr. 2. disp. 3. sec. 3. n. 14. qui movet per consilium, vel preces, non dicitur movere extrinsecè: at verò, qui movet per metum, quia impellit ad aliquid contra intrinsecam inclinationem voluntatis, dicitur movere extrinsecè. Quando igitur S. Thomas loco objecto dicit: *Esse autem aliquid in nobis dicitur per rationem, & voluntatem*: intelligi non potest, nisi de inextincta in ordine ad libertatem, de qua ibi agit ratio peccati, ad quod requiritur libertas.

ARTICULUS VII.

Quomodo ad voluntarium se habeat Ignorantia.

§3. Aliud est pura Nescientia, aliud Ignorantia: illa est pura negatio scientiæ, vel cognitionis, quæ etiam datur in lapide, qui non dicitur propriè ignorans: ista est negatio scientiæ in subiecto capaci, sive, cui competit illa scientia, & quam si non habeat, censetur imperfectum, e.g. si Logicus nesciat syllogisticas regulas, vel Christianus articulos fidei. Vocatur hæc etiam Ignorantia privationis, cui opponitur à quibusdam Ignorantia privæ dispositionis, quæ tamen non tantum est negatio scientiæ, sed error positivus, contrariè oppositus veræ de re aliqua notitiæ e.g. hæresis quælibet, quæ contrariè opponitur veræ de rebus fidei scientiæ.

§4. Jam verò ignorantia privationis, seu propriè dicta, dividitur in ignorantiam juris & facti. Ignorantia facti est, quando quis ignorat aliquam rem particularem, quæ est objectum aliqujus actionis moralis, e.g. nescit, esse clericum, quem percutit: vel nescit, esse diem festum, quo laborat. Ignorantia juris est, quando quis nescit, quid lege, vel quasi lege, sit præceptum, aut prohibitum, e.g. si quis nescit, percussioni clerici annexam esse excommunicationem: vel exercitium hujus, aut illius artis, esse die festo prohibitum. Cum autem detur triplex Jus, Naturale, Divinum positivum, & Humanum; hinc etiam ignorantia juris subdividitur in Ignorantiam juris, Naturalis, Divini, & Humani, quorum clarior explicatio petenda ex tractatu de justitia & jure.

Dividitur 2. ignorantia, in genere accepta, in ignorantiam invincibilem & vincibilem. Prior, seu invincibilis est, quæ morali diligentia superari, aut tolli non potest: vel quia tali ignorantia nunquam in mentem venit dubitare, aut cogitare de opposito: vel quia, etsi dubium ortum fue-

fuerit, tamen adhibita diligenti inquisitione, ejus solutionem obtinere non potest. Vincibilis autem ignorantia est, quando quis, adhibita morali diligentia, oppositam scientiam, seu dubii solutionem, acquirere potest.

Et, si quidem sit obligatio rem sciendi (sic ut semper est obligatio ad suo modo sciendum, actionem esse licitam, casu quo quis eam ponere velit) debet adhiberi moralis illa diligentia, quæ pro diversitate circumstantiarum, quandoque requiritur major, quandoque sufficit minor. Quodsi adhibeatur diligentia aliqua, sed non par obligationi, aut circumstantiis rei &c. ignorantia remanens dicitur adhuc vincibilis. Si nulla, vel modica tantum diligentia, adhibeatur, dicitur ignorantia crassa, vel lata; & talis ordinariæ esse solet ignorantia earum rerum: quæ communiter ab ejusmodi conditionis hominibus sciuntur. Si quis autem omnino datâ operâ velit ignorare, vel non inquirere, ut liberius agere, vel ignorantia excusationem prætexere possit, dicitur affectata. vide plura apud Layman l. 1. tr. 2. c. 4. His positis

35. Dico 1. Ignorantia vincibilis non tollit voluntarium. Ita communissimè omnes; cum nemo dicat, istam ignorantiam excusare operantem ex ea à peccato, sicut tamen excusaret, si voluntarium tolleretur. Prob. Qui ex tali ignorantia operatur, vult ipsam actionem prohibitam ponere; si enim non veller, eam omitteret. Neque dici potest, quod eam non velit, ut prohibitam; quia, cum ipsi subortum saltem sit dubium de prohibitione, & ipse nolit, hujus solutionem morali diligentia sibi procurare, operatur cum dubio practico, seu implicite est ita constitutus, ut actionem velit ponere, sive sit licita, sive prohibita (ut omnes loquuntur agentes de dubio practico) adeoque actionem etiam vult, quamvis prohibita sit: consequenter hæc quoque ut talis, est ei voluntaria. Certe si serio eam noller, ex hypothesi prohibitionis, tunc in dubio, vel eam omitteret, vel saltem serio in licentiam, aut prohibitionem inquireret. Hucusque dicta, vera quidem sunt de omni ignorantia vincibili: at multò magis locum habent in ignorantia omnino affectata, quæ in se directe voluntaria est, de quo vide S. Thomam. 1. 2. q. 76. a. 3. in corp. Quare, ut jam dictum, omnes auctores agentem malè ex ignorantia vincibili condemnant peccati.

Nec dicas, posse contingere, ut quis actionem malam ponat, dum vincibiliter, non tamen affectatè, ignorat, eam esse malam, e. g. si obædium laboris nolit veritatem inquirere, cum posset: eam tamen actionem non poneret, si prohibitam sciret. Resp. enim, talem agere cum dubio practico, & consequenter actionem, etiam ut prohibitam, sufficienter ei voluntariam esse. Saltem negari non potest, in hoc casu ignorantiam ipsam indirectè voluntariam esse; quia operans voluntariè omittit diligentiam inquirendi, quæ omissio est causa ignorantia ut perseverantis. Et hinc actio quoque est voluntaria in causa, seu in ignorantia, consequenter adhuc peccaminosa, ut omnes docent de actibus illicitis, in causa voluntariis.

36. Dico 2. Ignorantia invincibilis tollit voluntarium. ita communissimè omnes. Prob.

Voluntarium, ut dictum n. 3. juxta Aristotelem 3. ethic. 1. est: Cujus principium est in agente cognoscere singula, in quibus est actus. sive ut explicatum. n. 4. quod est ab intrinseca potentia appetitiva, affectivè in aliquid tendente: tale autem non potest esse sine cognitione; ut enim communis fert parœmia: *Nihil volitum, quin præcognitum*. Dein debet esse à cognoscete singula, scilicet illa, quæ voluntaria sunt: ergo, ubi datur aliquorum ignorantia, ea voluntaria esse non possunt. Imò, licet res secundum se cognoscatur, si non cognoscantur omnes ejus circumstantiæ, vel omnia ejus prædicata, non possunt ea circumstantiæ, vel prædicata dici voluntaria. e. g. si invincibiliter ignorem, aliquem esse clericum, & eum quacunque de causa percussam, etsi mihi voluntaria sit percussio ut sic, vel hominis tantum, non est mihi voluntaria percussio clerici: vel, si ignorem esse diem Veneris, & comedam carnes, etsi voluntaria sit mihi ea comestio, non tamen est voluntaria ut prohibita.

Et hoc videtur omnibus ita clarum, ut in eo auctores omnes consentiant, etiam si, qui negant, ignorantiam invincibilem à peccato excusare; quippe isti (quamvis malè, ut videbimus) docent, non requiri ad peccatum, ut sit voluntarium in se, aut in causa peccanti voluntaria, sed sufficere, ut sit voluntarium in causa, peccanti non voluntaria, e. g. in Adamo peccante: hinc illa propositio inter Bajanæ damnatas 44. *Ad rationem peccati non pertinet voluntarium*, item illa nonnullorum (ut ait: Viva p. r. Trutinæ Theol. in primam Propositionem ab Alexandro VIII. damnatam) Bajanorum, ac Jansenistarum assertio, inter triginta & unam proscriptas, prima. *In statu naturæ lapsæ ad peccatum formale, & demeritum, sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua, peccato originali, & libertate Adam peccantis*. Cum autem ipsa hæc quaestio, an ignorantia invincibilis à peccato excuset, sit in se gravissima, & post Jansenii Yprensis tempora valde celebris, meretur specialem hîc locum. Quare

37. Dico 3. Ignorantia invincibilis, sive facti, sive juris, tam naturalis, quam Divini positivi, aut humani, operantem ex ea excusat à peccato. De hac assertione Jansenius, etsi ejus adversarius, tamen sic scribit l. 2. de statu nat. lapsæ c. 2. *Generale Scholasticorum pronuntiatum est, quod, quidquid ex invincibili sit ignorantia, hoc ipso culpa vacat*. Et sanè in hoc communissimè omnes consentiunt. Probatur 1. autoritate irrefragabili Alexandri VIII. damnantis hanc inter 31. propositiones secundam: *Tametsi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali*: ergo etiam ignorantia juris naturalis excusat: si autem ista, multò magis ignorantia juris positivi, ut adversarii facillè concedunt, & nulla est ratio hanc excipiendi.

Probatur 2. autoritate S. Augustini, qui adversariis Jansenianis ferè solus præ omnibus Patribus æstimatur, & clarè pro nobis stat; sic enim habet. l. 3. de lib. arb. c. 10. *Non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis quærere, quod ignoras*. Rursus eod. lib. c. 22. *Non enim, quod naturaliter nescit, & naturaliter non potest, hoc anime deputatur in reatum, sed*

sed quod scire non studuit. Et quod dignam facultatem comparanda ad recte faciendum operam non dedit. Similia habet hinc inde alibi, ex quibus patet, S. Augustinum docere, quod omnis ignorantia, quam quis invitus patitur, vel quæ non est libera, sed naturalis, hoc est, invincibilis, excuset à reatu, & culpa; nullam enim excipit: & si aliquando dicat, peccari ab ignorantibus, eum semper loqui de vincibiliter ignorantibus, saltem quando peccatum sumit in proprio, & non tantum in metaphorico sensu, ut magis ex solutione objectionum patebit.

58. Confir. ex S. Thoma 1. 2. q. 76. ubi pluribus articulis, nempe 1. 2. 3. 4. idem docet, & quidem a. 3. in corp. sub finem sic ait. Si verò sit talis ignorantia, quæ omnino sit involuntaria, sive quia est invincibilis, sive quia est ejus, quod quis scire non tenetur, talis ignorantia omnino excusat à peccato & a. 4. in corp. sub initium sic habet. Manifestum est autem, quod ignorantia, quæ totaliter à peccato excusat, quia totaliter voluntarium tollit, peccatum non minuit, sed omnino aufert. Pariter Magister Sententiarum l. 2. dist. 22. lit. k. vel f. 11. ait: Est enim ignorantia triplex, & eorum scilicet, qui scire nolunt, cum possint, quæ non excusat; quia & ipsa peccatum est: & eorum, qui volunt, sed non possunt, quæ excusat, & est poena peccati, non peccatum: Et eorum qui quasi simpliciter nesciunt &c. de quibus ultimis verbis plurimum. 71. Interim ex his habetur, juxta hos Doctores omnem ignorantiam (nam nullam excipiunt) si invincibilis sit, excusare à peccato, adeoque falsum esse, quod antiqui Scholastici negarint universaliter, ignorantiam juris naturalis excusare à peccato.

59. Prob. conclusio 3. ratione. Ad rationem peccati necessarium requiritur voluntarium, vel in se, vel saltem in causa peccanti libera: atqui, quod invincibiliter est ignoratum, non est voluntarium: ergo non est peccatum. major partim patet ex damnatis propositionibus, n. 56. adductis, partim ex eo, quod sine voluntario non potest esse liberum, & sine libertate nequit esse peccatum: min. probata est conclusione secunda: ergo. Confir. Ad libertatem, sine qua peccatum esse non potest, juxta omnes requiritur cognitio indifferens de objecto, vel amando, vel fugiendo, & quidem non tantum de objecto realiter sumpto, sed de sumpto sub ea formali ratione, sub qua eligitur; non enim possum illud liberè eligere, quod non cognosco: adeoque, si aliquam rationem formalem, e. g. malitiam, in objecto invincibiliter ignoro, eam non liberè eligo, consequenter neque liberè eligo objectum sub ea ratione: si autem objectum non liberè eligo sub ratione malitiæ, non pecco: ergo à primo ad ultimum, sine cognitione tali indifferente non pecco: atqui ignorantia manifestè excludit eam cognitionem: ergo.

60. Probatur conclusio 4. Si ignorantia invincibilis non excusaret, sæpius quis necessario peccaret, quod juxta omnes rectè sentientes est impossibile, & damnatum est à S. Pio V. in propositione Bajana 67. Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod necessario facit: ergo, prob. ant. Si quis invincibiliter ignorat, aliquid esse prohibitum, non potest se ab ea ignorantia libe-

rare; unde, si actionem eam faciat, necessario peccat. Nec dicas, posse eum actionem illam omittere; nam præterquam, quod intolerabile onus imponeretur hominibus, si obligarentur ad omittendas actiones, de quibus nec dubium ipsis incidit, ne fortè sint malæ, sæpe tales actiones proponuntur ut præcepta; e. g. potest facillimè contingere, ut rudi cuidam homini videatur præceptum mendacium, etiam conjunctum cum gravi sua, & alterius tertii infamia, ad salvandam proximi vitam; talis juxta adversarios necessario debet peccare; quia, si non mentiatur, agit contra conscientiam erroneam, ex jure naturali graviter obligantem: si verò mentiatur, agit contra præceptum naturale non mentendi, nec infamandi, quamvis ignoratum, tamen obligans. Unde, si talis, etiam amore DEI, & proximi, vinceret magnam repugnantiam, quam sentit in se, vel in tertio, amico suo, infamando, & mentiretur; quia invincibiliter putaret, id esse præceptum, mereretur poenas inferni: quod dicere profusum est horridum, & misericordie DEI omnino difformum. Aliud est, si ignorantia, vel error sit vincibilis, de quo infra à n. 419.

61. Dico 4. Datur ignorantia invincibilis, non tantum juris Divini positivi, aut humani, sed etiam juris naturalis. Equidem prior conclusio, quæ tantum conditionalis est, & procedit ex suppositione, quod talis ignorantia deur, certior est: & hinc, si qui antiquiores Scholastici visi sunt docere, quod ignorantia juris naturalis non excuset à peccato, potius judicandi sunt contrarii huic quartæ, quam priori tertie conclusioni, seu, potius negasse possibilitatem in hac providentia talis ignorantie, quam ei actu existenti negasse vim excusandi à peccato. Attamen hæc quarta conclusio est quoque receptissima, & etiam, quantum agit de jure naturali, est S. Thomæ. 1. 2. q. 94. a. 4. & 6. item clarior 100. a. 1. in corp. vide infra à n. 272. ubi fuit de mente S. Doctoris. Probatur autem hæc conclusio. Inprimis, quod attinet ad jus humanum, negari non potest, plurimas leges tam Ecclesiasticas, quam civiles ignorari invincibiliter, non tantum à plebe, sed etiam à doctis; alias, qui Juri Civili tam Communi, quam Patrio, itemque Juri Canonico, operam non dedissent, omnes culpabili ignorantia tenerentur: imò, cum in dies edantur novæ Constitutiones &c. etiam Juris utriusque periti eas sæpius invincibiliter nesciunt, ut nihil dicam, de inculcata ignorantia veri sensus plurimarum legum, quæ tot judiciis diversis, etiam inter Jurisconsultos, ansam præbet, quæque in ordine ad actiones morales eodem modo se habet, ac ignorantia legum ipsarum.

Pariter etiam Jus Divinum positivum, quoad aliqua saltem præcepta inculpabiliter ignoratur; nam multi etiam docti negant aliqua esse jure Divino præcepta, quæ ab aliis affirmantur. Certè ex variis propositionibus damnatis circa administrationem, vel usum Sacramentorum, quæ Jus Divinum positivum potissimum attinent, innotuere multa, quæ antiquos Doctores invincibiliter latuerunt: & latent adhuc multa modernos, quæ futuris temporibus innotescant. Hinc, nec Jansenius, nec alii adversarii, in admit-tenda ignorantia ista difficiles sunt: ac in admit-

tenda invincibili ignorantia juris naturæ diffi-
ciliores se præbent, non tantum Janseniani, sed
etiam aliqui alii: quamvis & isti planè sint nimis
rigidi, si plus velint, quam nos sponte damus.

62. Damus enim, non dari ignorantiam in-
vincibilem juris naturæ plenam, seu totalem, id
est, totius juris naturalis: imò damus, etiam
non dari ignorantiam invincibilem primorum ju-
ris hujus principiorum, qualia sunt, e. g. DEUM
esse colendum, parentes honorandos, non faci-
endum, alteri, quod tibi non vis fieri &c. quin
nec veritatum, facillimè inde fluentium, quales
sunt, e. g. proximum non esse necandum, pa-
rentibus in necessitate subveniendum &c. ista
enim, ex communi SS. Patrum, non possunt ho-
mines inculpabiliter ignorare: id quod etiam de-
sumitur ex psal. 4. v. 7. *Signatum est super nos
lumen vultus tui Domine*: hoc est: ratio natu-
ralis animo nostro indita est, cujus in luce omnia
ista clarescunt. Conclusio autem nostra proce-
dit de veritatibus, à primo illo lumine paulò re-
motioribus, quarum multas sanè invincibiliter
ignorari posse censemus.

63. Probatur autem sic. Si nihil potest in-
vincibiliter ignorari, quod spectat ad jus naturæ,
tunc viri sanctissimi, ac doctissimi, peccarunt
formaliter, quoniam assertiones contradictorias
in materia juris naturalis tradiderunt, quod sa-
pius factum: hæc sequela est per se absurda, &
sine injuria tantorum virorum admitti non potest:
ergo, ma. quoad. 1. p. apertè sequitur ex doctrina
adversariorum: quoad 2dam verò etiam negari
non potest, nisi ab eo, qui maximorum illorum
virosum scripta, & vastas lucubrationes, non vi-
dit; nam in his crebrò occurrunt doctrinæ con-
tradictoriæ, etiam circa jus naturale. Sic S.
Bonaventura judicavit, hominem ex lege natu-
rali charitatis teneri, statim post admissum grave
peccatum, ad poenitentiam: at S. Thomas id ne-
gavit. Idem Angelicus cum plurimis sequaci-
bus tradit, quòd Judex, etsi privatà notitià ali-
quem sciat innocentem, tamen in foro externo,
debeat eum, juxta allegata & probata, condemna-
re ad mortem. At Scoti affectu contrarium ten-
nent: & tamen hæc controversia jus naturale
concernit.

Similiter Doctores hinc inde negarunt, juri
naturali opponi, quæ tamen ei adversari modò
certissimum est. Sanè inter propositiones, ab
Alexandro VII. & Innocentio XI. damnatas, plu-
res longè erant contrariæ juri naturali, quam
tantum positivo: & adhuc in pluribus aliis Do-
ctores circa jus naturale sibi oppositi sunt. Opus
est tantum, inspicere Theologorum, præsertim
moralium, vasta volumina, & dubitari de hoc
nullatenus poterit. Nec dicas, istos auctores
non deduxisse in praxin suas opiniones, adeoque
contra jus naturale haud peccasse; nam utique
est contra jus naturale, culpabiliter errorem
docere, & sic alios in eundem inducere. Jam
verò, quòd in minori positum est, scilicet sine
injuria tantorum virorum dici non posse, eos
formaliter peccasse, negari non potest, nisi per
imprudenciam, & irreverentiam.

64. Confirm. 1. Est experientià certissi-
mum, plures, præsertim pueros, vel puellas, ad
usum rationis accedentes, multa ignorare, esse
peccata, quæ juri naturæ adversantur: & quis

dicat, ignorantiam fuisse semper vincibilem;
cùm sæpe, nec dubium, nec scrupulus ullus iis
inciderit, ut interroganti confessario sæpe asse-
runt, etiam ii, qui postea de his ipsis scrupulosè
se accusant? Et quo magistro sæpe id didici-
sent; cùm sæpe talia taceantur, ne doceantur
peccare? Imò etiam adulti multa talia ignorant,
etiam, quæ ad ipsorum statum pertinent: quin
multi difficulter capiunt, aliqua esse semper ma-
la, e. g. mendacium in omnibus circumstantiis.
Sanè tertur Plato id non credidisse, atque Si-
nenses (populi aliàs minimè barbari) id ægerri-
mè credere. Confir. 2. Sicut admittitur invin-
cibilis ignorantia juris positivi; quia sunt innu-
meræ ejus partes, seu leges, ita debet admitti
etiam ignorantia juris naturalis; quia & hujus
leges, mediata ex primis principiis deductæ,
sunt etiam plurimæ: & experientia est æqualis
de utroque.

ARTICULUS VIII.

Solvuntur Objectiones.

65. **O**B. 1. contra 3. conclus. Est in-
negabile, dari peccata ignoran-
tiæ, ob quæ debeamus cum
Psalmista DEUM orare: *Delicta juventutis meæ,
& ignorantias meas ne memineris. psal. 24. v. 7.*
ergo ignorantia non excusat. Confir. 1. Christus
oravit Patrem pro crucifixoribus suis: *Pater di-
mitte illis; non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23.
v. 34.* ergo etiam nescientibus, seu ex ignorantia
operantibus, opus fuit veniã, adeoque peccã-
runt. Confir. 2. S. Paulus 1. ad Timoth. 1. v. 13.
de se ait: *Sed misericordiam DEI consecutus sum;
quia ignorans feci*; ergo peccavit, quamvis igno-
rantia laboraverit. Confir. 3. Christus Joam.
16. v. 2. prædicit, arbitratos homines, se ob-
sequium præstare DEO, si interficiant Apосто-
los: & tamen horum persecutores peccarunt:
ergo nec ignorantia, nec exstimatio falsa, de
bonitate suæ actionis, excusat, adeoque etiam
is, qui, in casu nostræ probationis, pro salute pro-
ximi, mentiretur, peccaret.

66. Resp. conc. ant. dist. conf. Non ex-
cusat ignorantia vincibilis. conc. conf. non excu-
sat invincibilis. neg. conf. Ignorantiæ Davidis, sal-
tem aliquæ, absque dubio fuerunt vincibiles.
Sanè non facile capitur, omnes ejus ignoran-
tias, de filiorum suorum, Ammonis, Absalonis, &
Adoniæ, gelis, ac dictis, expertes fuisse omnis
negligentiæ, cujus veniam postea peteret. Nec
magis credibile est, omnes ejus ignorantias fuis-
se invincibiles, quam omnia ejus delicta juven-
tutis, fuisse patrata ante septennium. Similiter
ad omnes tres confirmationes respondetur, sci-
licet ignorantias, de quibus ibi est sermo, fuisse
vincibiles. Ceterum Judæi, atque Gentiles, qui ne-
cem Christo Domino intulerunt, oppidò crassã
ignorantiã laborarunt; nam viro plurimis pro-
digiis claro, morum, ac doctrinæ sanctitate
celeberrimo, se Messiam esse asserenti, eo tem-
pore, quo hunc sacra paginæ venturum signa-
bant, utique potuissent, ac debuissent credere,
& nullatenus eum morte afficere. Unde, cùm
Christus ignorantiam eorum Patri allegavit, tan-
tum